

עולם מיתולוגי בעידן דיגיטאלי: הנוכחות הקלאסית באמנות ישראלית עכשווית
ד"ר נאוה סביליה שדה

הפקולטה לאמנויות, החוג לתולדות האמנות

שם הקורס: **הנוכחות הקלאסית באמנות ישראלית עכשווית**, שנה"ל תשע"ד, 2 ש"ס.

The Classical presence in Israeli contemporary art

ד"ר נאוה סביליה שדה, sadehnav@post.tau.ac.il

שעת קבלה: לפי תאום מראש

תאור הקורס:

חקר השפעת התרבות הקלאסית בתרבות העכשווית הינו תחום מחקר שהתפתח בעשרים השנים האחרונות ומכונה Reception Studies. למרות אופיה האנטי קלאסי של האמנות הישראלית, ניתן להבחין בכל זאת בהשפעה של התרבות הקלאסית, אשר באה לידי ביטוי בהופעת נושאים מיתולוגיים ודימויים קלאסיים ביצירתם של אמנים ישראלים. דימויים אלו הינם ביקורתיים וטעונים במשמעויות חתרניות. קורס זה יעסוק בהשפעה ובנוכחות הקלאסית באמנות הישראלית, תוך התייחסות לתערוכות עכשוויות, באמצעות בחינה של דימויים וסמלים מיתולוגיים, ערכים אסתטיים ותפיסת "היפה", עקרון ה'אידאה' האפלטונית, עקרון המימזיס, תפיסת הארוס, הדוניזם, מטמורפוזות, קתריזיס, אפואטאזיס והנשגב. ספרות המחקר תכלול מקורות מחקריים וראשוניים בתחום התרבות והאמנות הקלאסית, לצד ספרות מחקר אודות אמנות ישראלית ותרבות עכשווית.

The use of Classical texts, ideas, images and cultural material in contemporary contexts became a study field developed over the last twenty years and categorized as Reception Studies. Although the anti-Classical character of Israeli art, mythological subjects and classical images can be distinguished in works of Israeli artists of the last three decades. Those images are loaded with meanings related to classical antiquity, and when applied in contemporary art, their meanings and symbolism become profound, subversive and complicated. This course aims to explore the classical presence and modes of reception of concepts, images and contexts in Israeli contemporary art, such as: mythology and its symbolism, aesthetic values and the meaning of the 'beauty' in art, the principles of *idea*, *kalokagathia*, *kalos thanatos*, *mimesis*, *Eros*, *hedonism*, *metamorphosis*, *catharsis*, *apotheosis* and the sublime.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה בכל השיעורים; קריאת ביבליוגרפיית החובה; עמידה בבחינת סוף סמסטר.

מרכיבי הציון הסופי: 100% בחינה מסכמת.

נושאי הקורס

1. אידיאה: עקרון האידיאה האפלטוני ומשמעותו בהקשרים של זמן ומקום.
2. שיבת היפה: עקרון "היפה והטוב" (Kalokagathia) וגילגוליו.
3. מימזיס: משל זאוקסיס ופראזיוס ותפישת המציאות.
4. מטמורפוזות: דימויים וסמלים מיתולוגיים בהקשר עכשווי.
5. המקדש והלברנט: דימויים של אדריכלות קלאסית באמנות ישראלית עכשווית.
6. הדוניזם: עונג ודקדנס – דיון השוואתי.
7. בכחנליה: עולם הדימויים הדיוניסי והקשריו לפוסט קולוניאליזם ותפיסות של שונות ואחרות.
8. אפותיאוזיס: התעלות, האלה והנשגב בהקשר מקומי.

ביבליוגרפיה

קריאת החובה מסומנת בהדגש.

במהלך הקורס תיתכן מסירה של מקורות ביבליוגרפיים נוספים.

אמנות קלאסית:

סביליה שדה, נ. 2008. "אריגים שזורים באשליות: היבטים מגדריים ו'הנשגב' בדימויי נצחון נשיים באתונה הקלאסית", פרוטוקולים: היסטוריה ותיאוריה, כתב העת של בצלאל, גליון 10.
סביליה-שדה, נ. 2007. "מפגשים מיתולוגיים", זמנים, 100, 18-27. סביליה-שדה, נ. 2008. "שכרותו של הרקלס בפסיפס מציפורי – התבזות או התקדשות?". קתדרה 127, 5-32.

Berard, C., C., Bron, J.L., Durand, F., Frontisi-Ducroux, F., Lissarrague, A., Schnapp, J.P., Vernant.
1989. *A City of Images – Iconography and Society in Ancient Greece*. New Jersey. Princeton,
N.J.: Princeton University Press.

- Burkert, W. 1987. *Ancient Mystery Cult*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Detienne M. 1981. *Myth, religion, and society: structuralist essays*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hurwit, J. 1987. *The Art and Culture of Early Greece 1100 - 480 B.C.* Ithaca, N.Y.: Cornell University Press.
- Johns, C. 1982. *Sex or Symbol – Erotic Images of Greece and Rome*. Austin: University of Texas Press.
- Kampen, N.B. (ed.). 1996. *Sexuality in Ancient Art*. Cambridge: University Press.
- Lissarague, F. 1992. *The Aesthetics of the Greek Banquet: images of wine and ritual*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Otto, W.F. 1981. *Dionysus – Myth and Cult*. Dallas, Tex.: Spring Pub.
- Pollitt, Jerome J. 1972. *Art and experience in classical Greece*. Cambridge: University Press.
- Pollitt, Jerome J. 1986. *Art in the Hellenistic age*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Pollitt, Jerome J. 1985. "Early Classical Greek Art in a Platonic Universe", *Greek Art Archaic into Classical - A Symposium held at the University of Cincinnati April 2-3, 1982*. Boulter C.G. (Ed.). Leiden: E.J. Brill. 1985: 96-111.**
- Reeder, E., d. (Ed.), 1995. *Pandora: Women in Classical Greece*. Baltimore, Md: Trustees of the Walters Art Gallery in association with Princeton University Press, Princeton, N. J.
- Shapiro, H. A. 1994. *Myth into art: poet and painter in classical Greece*. London: Routledge, 1994.
- Shapiro, H. A. 1993. *Personifications in Greek art: the representation of abstract concepts, 600-400 B.C.* Zurich: Akanthus.
- Stewart, A. F. 1997. *Art, Desire and the Body in Ancient Greece*. Cambridge: University Press.
- Stewart, A. F. 1983. "Pindaric dike and the temple of Zeus at Olympia". *Classical Antiquity*, 2.1, 1983: 133-44.
- Stewart, A. F. 2008. *Classical Greece and the birth of Western art*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
- Stewart, A. F. 1990. *Greek sculpture: an exploration*. New Haven: Yale University Press.

אמנות ישראלית:

- אביב, נ. 2012. "צומוד: על אניסה אשקר והתערוכה 'זיפת' שהוצגה בגלריה נלי אמן ב-2010", בתוך: **אניסה אשקר – זיפת (קטלוג)**, בהפקת מועצת הפיס לתרבות ואמנות.
- אליאב, א., שטיינלאוף, ו. 2011. אלפיים ואחת עשרה (קטלוג תערוכה). תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות.
- דותן, א. (עורכת). 2001. עדי נס: תצלומים חדשים (קטלוג תערוכה). תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות.
- לוריא, א. 1999. השגבה ממוכנת: אופני התבוננות בעבודותיהם של דגנית ברסט, יצחק ליבנה, גבי קלזמר (קטלוג תערוכה), תל אביב: הגלריה האוניברסיטאית לאמנות ע"ש גניה שרייבר.
- לויטה – הרטן, ד. 2008. טל שוחט (קטלוג תערוכה). מוזיאון הרצליה לאמנות עכשווית.
- מנדלסון, א. 2006. "תחיית היפה: אמנים ישראלים עכשוויים עוסקים ביופי", **פרוטוקולים: היסטוריה ותיאוריה, כתב העת של בצלאל**, גליון 3.
- סביליה שדה, נ. 2012. "אפוזיזיס: מקורות הנשגב ביצירתה של דגנית ברסט", **פרוטוקולים: היסטוריה ותיאוריה, כתב העת של בצלאל**, גליון 23.
- סביליה שדה, נ. 2012. "מוות יפה: דימויי 'יפי הבלורית והתואר' בין אתונה הקלאסית לישראל של שנות האלפיים", **מותר – כתב העת של הפקולטה לאמנויות אוניברסיטת תל-אביב**.
- עומר, מ. 2006. **אמנות ישראלית בת-זמננו: מקורות וזיקות**. תל אביב: עם עובד.
- עומר, מ. 2009. יוסף קריספל (קטלוג תערוכה). תל אביב: מוזיאון תל-אביב לאמנות.
- עפרת, ג. 2004. **בהקשר מקומי**. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד.
- עפרת, ג. 2005. **ביקורי אמנות: פרקים על אמנים ישראלים**. ירושלים: הספריה הציונית, ההוצאה לאור של ההסתדרות הציונית העולמית.
- עפרת, ג. 2010. אמנות מינורית: אמנות בישראל בשחר שנות האלפיים. ירושלים: אמנות ישראל.
- רז, ד. (עורכת טקסט) 2013. **ירוק ורונזה – יהושע בורקובסקי: ציורים, 1987 – 1912 (קטלוג תערוכה)**. ירושלים: מוזיאון ישראל.
- רפאל, ש. 2009. "זין בעין: עירום גברי באמנות ישראלית עכשווית", **ז-ב-ע (קטלוג תערוכה)**. תל-אביב: גל און מקום לאמנות.
- ריבקין בן צור, א., אלקלעי, ר. 2009. **אמנות ישראלית עכשווית**. בן שמן: מודן.

Ankori, G. 2001. "The Jewish Venus," in *Complex identities: Jewish consciousness and modern art*, Baigell M. and M. Heyd (eds.). New Brunswick, N.J.: Rutgers University Press. 238-258.

Fry, E. 1987. *Myth and its transformation: monumental painting and sculpture of Menashe Kadishman*. An exhibition catalogue. Tel Aviv: Tel Aviv Art Museum.

LeVitte Harten, D. 2007. "Grace, more than the fear", in – *Adi Ness. An exhibition catalogue*. M. Omer (ed.). Tel Aviv: Tel Aviv Art Museum.

LeVitte Harten, D. 1991. *Israeli art around 1990: binationale*. Köln: DuMont.

LeVitte Harten, D. 2008. "Lands of Silence". *Tal Schochat* – an exhibition catalogue. Herzlia: Herzlia Museum of Contemporary Art, Rosenfeld Gallery.

Sevilla Sadeh, N., (2013). "Bacchanalia, Dionysian Aspects as symbols of Otherness in the Artwork of the Painter Asad Azi", *Journal of Arts and Humanities*, Vol. 2 N. 7, 2013.

<http://www.theartsjournal.org/index.php/site>

Rafael, S. 2009. "Male Nude in Contemporary Israeli Art", *Cockeye – Male Nude in Contemporary Israeli Art. Exhibition Catalogue, Gal-On Gallery, Tel Aviv, June 2009.*

Romberg, O. 1980. *Mythologies, from Altamira to Manet: an emotional analysis of art history*. Jerusalem: Bezalel Academy of Arts and Design, Jerusalem and Tel Aviv Museum.

Yagid-Chaimovich, M, 2008. *Soma: Light Installation. An exhibition catalogue. Tel Aviv: Tel Aviv Art Museum.*